

И. Арабаев атындагы Кыргыз мамлекеттик университетинин жана Ж. Баласагын атындагы Кыргыз улуттук университетине караштуу педагогика илимдеринин доктору (кандидаты) окумуштуулук даражасын ыйгаруу боюнча уюштурулган Д 13.23.675 диссертациялык кеңеши дайындаган расмий оппонент, п.и.к., доцент Дөөлөталиева Айчүрөк Сүйүналиевнанын 13.00.02 - окутуунун жана тарбиялоонун теориясы менен методикасы (физика) адистиги боюнча педагогика илимдеринин кандидаты окумуштуулук даражасын изденип алуу үчүн берилген Кадырова Тойжан Рыскуловнанын «Келечектеги физика мугалимдеринин окуу-таануу ишмердүүлүгүн өркүндөтүүнүн методикасы» деген темадагы диссертациясына

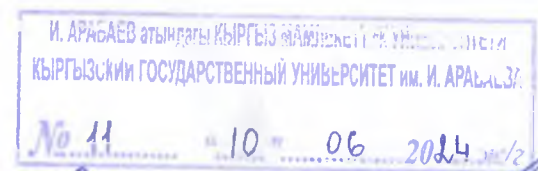
ПИКИРИ

Кадырова Тойжан Рыскуловна тарабынан жазылган 13.00.02 - окутуунун жана тарбиялоонун теориясы менен методикасы (физика) адистиги боюнча «Келечектеги физика мугалимдеринин окуу-таануу ишмердүүлүгүн өркүндөтүүнүн методикасы» аттуу темадагы диссертация толук бүткөн жумуш болуп эсептелет.

1. Диссертациялык кеңеште коргоого укук берилген адистикке диссертациянын мазмунунун дал келиши.

Кадырова Тойжан Рыскуловна тарабынан сунушталган 13.00.02 - окутуунун жана тарбиялоонун теориясы менен методикасы (физика) адистиги боюнча «Келечектеги физика мугалимдеринин окуу-таануу ишмердүүлүгүн өркүндөтүүнүн методикасы» аттуу темадагы кандидаттык диссертациясы Д 13.23.675 диссертациялык кеңештин профилине туура келет. 13.00.02 - окутуунун жана тарбиялоонун теориясы менен методикасы (физика) адистигинин паспортуна толугу менен жооп берүүчү илимий изилдөө иштеринин методикасын иштеп чыгууга арналган өз алдынча аткарылган илимий иш болуп саналат.

2. Теманын актуалдуулугу жана мамлекеттик программалар жана илимий изилдөө иштери менен байланышы.

Кыргыз Республикасынын жогорку окуу жайларында физика мугалимдерин даярдоонун негизги маселелеринин бири – студенттердин билим сапатын жогорулатуу болуп саналат. Мамлекетибизде кабыл алынган 2021-2040-жылдары Билим берүүнү өнүктүрүү стратегиясында: «...билим берүү уюмдарында компетенттүү адистерди даярдоонун сапатын конкреттүү жакшыртуу; билим берүү системасындагы инсандын мотивациялык чөйрөсүнүн өнүгүшүнө, өсүшүнө багытталган ар тараптуу иштерди жакшыртуу...» белгиленген. Физика багытындагы студенттердин билим сапатын жакшыртуунун фундаменталдык негиздеринин бири катары окуу-таануу ишмердүүлүгүн өркүндөтүү Республикабыздагы 2021-жылы бекитилген жогорку кесиптик билим берүү стандартында болочоктогу физика мугалими ээ болуучу компетенцияларда «... келечектеги кесибинин коомдук маанисин түшүнөт, кесиптик ишмердүүлүгүн жүргүзүүгө мотивацияланып турат» деп так жана даана көрсөтүлгөн.

Ошондуктан бүгүнкү күндө салттуу окутуу ыкмасын өнүктүрүү менен бирге ага катарлаш жана айкалыштыра инновациялык ыкмаларды колдонуу бул илимий иштин актуалдуулугун көрсөттү.

Диссертациялык иш Б. Сыдыков атындагы Кыргыз-Өзбек эл аралык университетинин “Физика, математика жана окутуунун усулу” кафедрасы жана “Педагогика жана окутуунун инновациялык технологиялары” илимий изилдөө борборунун иш планы менен тыгыз байланышта аткарылган.

Изилдөөнүн максаты: келечектеги физика мугалимдеринин окуу-таануу ишмердүүлүгүнүн мазмунун аныктоо жана аны өркүндөтүүнүн технологиясын иштеп чыгуу, анын натыйжалуулугун педагогикалык эксперимент аркылуу текшерүү.

Изилдөөнүн максатына жараша төмөнкү милдеттер белгиленди:

1. Жогорку окуу жайларда келечектеги физика мугалимдерин даярдоонун теориядагы жана практикадагы абалын талдоо.

2. Студенттердин окуу-таануу ишмердүүлүгүн калыптандыруунун мазмунун жана аны өркүндөтүүнүн илимий-методикалык шарттарын аныктоо.

3. Келечектеги физика мугалимдеринин окуу-таануу ишмердүүлүгүн өркүндөтүүгө багытталган дидактикалык материалдарды даярдоо жана окутуунун технологияларын иштеп чыгуу, аны жогорку окуу жайлардын практикасына киргизүү.

4. Иштелип чыккан физика дисциплинасынын окуу методикасынын эффективдүүлүгүн педагогикалык экспериментте текшерүү жана аларды талдоо.

4. Диссертациянын изилдөө объектисинин диссертациясынын максат жана милдеттерине дал келиши. Изилдөөнүн объектиси - негизги мектепте физиканы окутуу процесси болуп эсептелет. Бул диссертациялык иштин максат жана милдеттерине дал келет.

1. Илимий изилдөөнүн багытына тиешелүү болгон проблемалар талдоого алынган. Анын негизинде студенттердин таанып-билүү ишмердүүлүк багыттары иликтенип, изилдөө иштери жүргүзүлгөн. Аныктоочу экспериментте алынган жыйынтыктардын негизинде таанып билүү ишмердүүлүгүн өнүктүрүү багытындагы негизги милдеттер аныкталган.

2. Жалпы физиканы окутууда дидактикалык ыкмаларынын таасирин өнүктүрүүгө оң таасир берерин илимий методикалык жактан негизделген. Анализдеп, студенттердин таанып-билүү ишмердүүлүгүн өстүрүүгө таасир берүүчү креативдүү ойлонууну талап кылган тапшырмаларды «сапаттык тапшырмалар», «эвристикалык мазмундагы эксперименталдык тапшырмалар», «кызыктуу тапшырмалар» деген шарттуу түрдөгү бөлүштүрүү менен сүрөттөлүп, ойлонууга багытталган тапшырмалар изилдөөчү тарабынан даярдалган.

Диссертант Т. Р. Кадырова келечектеги физика мугалимдеринин окуу-таануу ишмердүүлүгүн өркүндөтүүгө карата иштелип чыккан илимий-методикалык шарттардын аткарылышы боюнча жүргүзүлгөн эксперименттик

иштеринин натыйжасынын негизинде методикалык көрсөтмөлөрү Б.Сыдыков атындагы Кыргыз-Өзбек эл аралык университетинин “Физика, математика жана окутуунун усулу” кафедрасындагы илимий теманын негизинде жүргүзүлгөн иштерде, жыйындарда, эл аралык илимий-практикалык конференцияларда, илимий семинарларда, илимий отчетторунда, докладдарда жана талкууларда апробациялоосу, илимий макалаларынын республикалык жана чет өлкөлүк журналдарда жарыялануусу илимий натыйжаларынын ишенимдүүлүгүн тастыктайт.

5. Илимий натыйжалар.

Диссертациялык иште 13.00.02 - окутуунун жана тарбиялоонун теориясы менен методикасы (физика) адистигинин өнүгүшү үчүн бир кыйла мааниге ээ төмөндөгүдөй илимий жактан негизделген теориялык натыйжалар алынган.

- Мамлекеттик билим берүү стандартынын талабына ылайык ЖОЖдордо физиканы окутууда студенттердин таанып-билүү ишмердүүлүгүн өнүктүрүү, активдештирүү зарыл экендиги методикалык жактан негизделген;

- Жалпы физика дисциплинасынын салттуу методдордун негизинде окутууда студенттердин өз алдынча иштерин аткарууда жана инновациялык окутууда окуу материалын өздөштүрүү ишмердүүлүгүнүн ортосундагы айырмачылык аныкталып, ага карата окутуунун ыкмалары тандалып алынган.

Студенттердин таанып-билүү ишмердүүлүгүн өркүндөтүү иш аракеттерине карата окутуу жана тарбиялоо процессинде студенттердин инсандык сапаттарын ачып берүү, өзүн-өзү ишмердүүлүк процессинде көрсөтүү үчүн тиешелүү болгон төмөндөгүдөй компоненттер менен ишке ашырылган: когнитивдик-мазмундук, мотивациялык-баалуулук, уюштуруучулук-ишмердүүлүк.

- Иштелип чыккан компоненттердин натыйжалуулугу педагогикалык экспериментте текшерилген жана тастыкталган.

6. Алынган натыйжалардын практикалык маанилүүлүгү.

Изилдөөнүн натыйжасында алынган илимий-методикалык жыйынтыктар жогорку окуу жайларында келечектеги физика мугалимдерин даярдоого

жардам берет, окуу-таануу ишмердүүлүгүн өркүндөтүүгө багытталган окутуунун технологиялары физика адистигинде окуган студенттерди, магистрлерди даярдоодо жана мугалимдердин квалификациясын жогорулатуу институттарында колдонууга болот.

7. Диссертациянын мазмунунун авторефераттагы чагылышына дал келүүсү.

Авторефераттын мазмуну диссертациянын мазмунуна толук дал келет. Авторефераттын резюмелери мамлекеттик, расмий жана англис тилдеринде берилген.

8. Диссертацияны бүткөн түргө келтирүүдөгү жана анын мазмунундагы мүчүлүштүктөр. Изилдөөнүн оң натыйжалары менен бирге эле диссертациялык иштен төмөндөгүдөй айрым бир мүчүлүштүктөрдү кездештирүүгө болот:

1. Чет өлкөлүк диссертациялык изилдөөлөргө талдоо жүргүзүлбөгөн.
2. Студенттердин таанып-билүү ишмердүүлүгүн өркүндөтүүгө багытталган креативдүү тапшырмалар, сабактардын иштелмелери кеңири берилген, бирок, арасында кээ бир суроолор тест түрүндө берилсе студенттерге жеңил болушу мүмкүн эле

3. Диссертациянын 30-бетинде авторлордун белгиленишинде:

- Н. В. Кузмина [72,119-б.] деп жазылган, бирок адабияттардын тизмесинде башка автор (С.С. Кулуева) жазылган.

- В. В. Давыдов [52, 58-б.] деп жазылган, бирок адабияттардын тизмесинде башка автор (Даутова О.Б.) жазылган.

Дисс. 58-бетте авторлордун белгиленишинде:

- И. В. Лаврова ... [105, 28-б., 50-б.] деп жазылган, бирок адабияттардын тизмесинде башка автор (А. Н. Леонтьев) жазылган. А. Н. Леонтьевдун эмгектери адабияттардын тизмесинде 94-96-номерлерде берилген.

Мына ушундай дал келбөөчүлүктөр диссертацияда айрым беттеринде кездешет

4.Диссертациянын жана авторефераттын мазмунунан стилистикалык жана орфографиялык айрым каталарды байкоого болот.

Бирок, белгиленген мүчүлүштүктөр диссертациялык иштин жалпы илимий деңгээлине таасирин тийгизбей тургандыгын белгилеп кетебиз.

9. ЖЫЙЫНТЫК

1. Кадырова Тойжан Рыскуловнанын «Келечектеги физика мугалимдеринин окуу-таануу ишмердүүлүгүн өркүндөтүүнүн методикасы» аттуу темадагы диссертациясы 13.00.02 - окутуунун жана тарбиялоонун теориясы менен методикасы (физика) адистиги боюнча педагогика илимдеринин кандидаты окумуштуулук даражасын изденип алуу үчүн жазылган диссертациялык иши Кыргыз Республикасынын Жогорку аттестациялык комиссиясынын “Окумуштуулук даражаларды ыйгаруу тартиби тууралуу жобонун” талаптарына жооп берет жана толук бүткөрүлгөн илимий изилдөө деп эсептөөгө болот.

2. Диссертациялык иштин автору Кадырова Тойжан Рыскуловна 13.00.02 - окутуунун жана тарбиялоонун теориясы менен методикасы (физика) адистиги боюнча педагогика илимдеринин кандидаты окумуштуулук даражасын ыйгарууга татыктуу.

Расмий оппонент, п.и.к., доцент
п.и.к., доц., А. С. Дөөлөталиева
кол тамгасын тастыктаймын

А. С. Дөөлөталиева

7.06.2024

КБ башчысы

